

Skötselplan för naturreservatet Tååsen i Västerås kommun

Innehåll

BESKRIVNINGSDDEL	2
1. Syfte med naturreservatet	2
2. Beskrivning av området	2
2.1 Administrativa data	2
2.2 Allmän beskrivning	2
2.3 Historisk markanvändning	3
2.4 Biologiska bevarandevärden	3
PLANDEL	5
3. Skötselområden med bevarandemål	5
Skötselområde 1: Lövrik skog	5
Skötselområde 2: Dikespåverkad sumpskog	6
Skötselområde 3: Hydrologiskt intakta kärr	6
Friluftsliv	6
4 Tillsyn och uppföljning	7
4.1 Uppföljning av skötselåtgärder	7
4.2 Uppföljning av bevarandemål	7
4.3. Tillsyn	7
5. Kostnader och finansiering	7
6. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	8
7. Referenser	8
Bilaga	8

BESKRIVNINGSDDEL

1. Syfte med naturreservatet

Syftet med reservatet är att bevara och främja naturvärden som är knutna till lövrik barrskog av typen västlig taiga. Viktiga förutsättningar för bevarandet av den biologiska mångfalden är en varierad åldersstruktur, död ved i olika nedbrytningsstadier, rik förekomst av asp samt hög luftfuktighet.

Syftet ska uppnås genom att asp och föryngring av asp gynnas. Vid behov kan även andra åtgärder för att gynna den biologiska mångfalden utföras.

2. Beskrivning av området

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Tååsen
Reg DOS id	2003065
Skyddsform	Naturreservat
Län	Västmanland
Kommun	Västerås
Naturgeografisk region	26. Skogslandskapet omedelbart söder om gränsen för norrlandsterrängen
Kartor	Terrängkartan: 11G SO Fastighetskartan: 11G4h
Lägesbeskrivning	Ca 10 km norr om Västerås
Fastigheter	Del av Tå 3:1
Areal	39 ha
Markslag	Produktiv skogsmark 38 ha
	Skogsimpediment 1 ha
Naturtyper	Lövblandad barrskog 15 ha
	Barrblandskog 5 ha
	Tallskog 12 ha
	Granskog 2 ha
	Triviallövskog 1 ha
	Barrsumpskog 2 ha
	Lövsumpskog 1 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västmanlands län

2.2 Allmän beskrivning

Naturreservatet Tååsen utgörs av ett variationsrikt skogsområde där terrängen växlar mellan rikblockiga moränmarker, hållmarker på uppsprickande bergryggar samt sumpskogar och småkärr i terrängsvackor. Den vanligaste skogstypen är

lövrik frisk barrskog. Till viss del förekommer också hällmarkstallskog samt barr- och blandsumpskog.

2.3 Historisk markanvändning

På Storskifteskartan från 1805 finns ett antal våtmarker markerade och i tillhörande handlingar anges att skogsmarken överallt anses vara av enahanda beskaffenhet utom de på inägor belägna mossar och kärr. På häradskartan från 1905-11 är skogsmarkens och våtmarkernas belägenhet densamma som tidigare. På den ekonomiska kartan från 1950-talet har arealen, som är markerad som våtmark, minskat jämfört med tidigare kartor. I mitten på 1970-talet grävdes ett dikessystem genom en stor del av våtmarkerna. Enligt nuvarande markägare är skogsområdet genomhugget 1910, vilket också avspeglas i trädåldern som huvudsakligen är 80-90 år.

2.4 Biologiska bevarandevärden

Områdets värden utgörs av den stora arealen vuxen asp- och lövrik barrskog samt av variationen i biotoper. Naturvärdena är framförallt knutna till den rika förekomsten av asp, den storblockiga terrängen samt till förekomsten av död ved i form av lågor. Området hyser också flera uttorkningskänsliga arter. Exempel på arter som finns i området och som är beroende av död ved är vedtrappmossa (*Anastrophyllum hellerianum*), grön sköldmossa (*Buxbaumia viridis*), veckticka (*Antrodia pulvinascens*) och kandelabersvamp (*Artomyces pyxidatus*). Arter i området som gynnas av den höga aspriekedomen är stor aspticka (*Phellinus populicola*), asphättemossa (*Orthotrichum gymnostomum*), skinnlav (*Leptogium saturnium*) och stuplav (*Nephroma bellum*).

Tabell 1. Naturvårdsintressanta arter funna inom området. Habitatkolumnen anger artens vanligaste livsmiljö. Rödlistekategorierna avser Rödlistan 2005 (Gärdenfors 2005). Kategorier: NT=Missgynnad art, VU=Sårbar art. EU=art utpekad i EU:s art- och habitatdirektiv (92/43/EEG), S=Art som signalerar höga naturvärden, MA=Mindre allmän art

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Habitat	Status i Sverige
<u>Kärlväxter</u>			
<i>Carex elongata</i>	Rankstarr	Klibbalkärr	Signalart
<i>Carex loliacea</i>	Repestarr	Sumpskog	Signalart
<i>Goodyera repens</i>	Knärot	Äldre barrskog på frisk mark	Signalart, fridlyst
<i>Tilia cordata</i>	Lind	Blockrik skog på frisk mullrik mark	Signalart
<u>Mossor</u>			
<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	Vedtrappmossa	Halvhård liggande död ved	Rödlistad (NT)
<i>Antitrichia curtipendula</i>	Fällmossa	Silikatsten under lövträd	Signalart
<i>Buxbaumia viridis</i>	Grön sköldmossa	Murken död ved	Signalart, fridlyst. Förtecknad i EU:s Art- och Habitatdirektiv
<i>Geocalyx graveolens</i>	Terpentinmossa	Humus och ved i sumpskog	Signalart
<i>Hylocomiastrum umbratum</i>	Mörk husmossa	Fuktig skog	Signalart
<i>Homalothecium sericeum</i>	Guldlockmossa	Basiska klippor och block samt ädellövträd	Signalart
<i>Jungermannia subulata</i> var. <i>leiantha</i>	Rörsvepemossa	Ved och humus i fuktig skog	Signalart
<i>Neckera complanata</i>	Platt fjädermossa	Block, klippor och asp eller ädellövträd	Signalart
<i>Orthotrichum gymnostomum</i>	Asphättemossa	Gammal asp i fuktig miljö	Tidigare rödlistad
<i>Pseudobryum cinclidioides</i>	Källpraktmossa	Sumpskog	Signalart
<i>Rhytidiadelphus loreus</i>	Västlig hakmossa	Silikatblock och trädrötter i skog med hög luftfuktighet	Signalart
<i>Rhytidiadelphus subpinnatus</i>	Skogshakmossa	Fuktig skog	Signalart
<i>Nowellia curvifolia</i>	Långfliksmossa	Murken ved i äldre skog	Signalart
<i>Sphagnum quinquefarium</i>	Kantvitmossa	Översilade klippor och stora block i frisk-fuktig skog	Signalart
<i>Sphagnum wulfianum</i>	Bollvitmossa	Barrsumpskog	Signalart
<u>Lavar</u>			
<i>Arthonia leucopellea</i>	Kattfotslav	Bark på gamla granar i sumpskog	Signalart
<i>Chaenotheca brachypoda</i>	Gulnål	Ved och bark i skog med hög luftfuktighet	Signalart
<i>Lecanactis abietina</i>	Gammelgranslav		Signalart
<i>Leptogium saturnium</i>	Skinlav	Gammal asp i frisk-fuktig skog	Signalart
<i>Nephroma bellum</i>	Stuplav	Bark av lövträd och basiska klippor i fuktig skog	Signalart
<u>Svampar</u>			
<i>Antrodia pulvinascens</i>	Veckticka	Murkna asplågor	Rödlistad (NT)
<i>Artomyces pyxidatus</i>	Kandelabersvamp	Murkna asplågor	Rödlistad (NT)
<i>Phellinus populicola</i>	Stor aspticka	Grov asp	Rödlistad (NT)
<i>Phellinus viticola</i>	Vedticka	Liggande död ved	Signalart

PLANDEL

3. Skötselområden med bevarandemål

Naturreservatet är indelat i tre skötselområden (bilaga 2:1):

1. Lövrik skog
2. Dikespåverkad sumpskog
3. Hydrologiskt intakta kärr

Skötselområde 1: Lövrik skog

Skötselområdet utgörs framför allt av lövrik blåbärsgranskog på blockrik mark. Asp och björk är de huvudsakliga lövträden. Bottenskiktet domineras av husmossa (*Hylocomium splendens*) och väggmossa (*Pleurozium schreberi*) med inslag av kransmossa (*Rhytidiadelphus triquetrus*), kammossa (*Ptilium crista-castrensis*) och stor kvastmossa (*Dicranum majus*). Karakteristiskt för området är att det innehåller en hel del fuktigare partier, dominerade av granvitmossa (*Sphagnum girgensohnii*) och stor björnmossa (*Polytrichum commune*), vilket bidrar till att höja luftfuktigheten i området. Asp finns i olika dimensioner och det finns ett visst behov av att friställa grova aspar.

Bevarandemål

- Minst 25 % av grundytan ska bestå av lövträd.
- Minst 20 % av virkesvolymen ska utgöras av död ved.
- Arter knutna till död ved, asp och fuktig skog (t.ex. arter i tabell 1) ska förekomma i området.

Skötselåtgärder

- Grov asp frihuggs inom 5 år
- Övrig asp frihuggs när behov uppstår
- Lövföryngring gynnas, t.ex. genom restaureringshuggning, luckhuggning eller bränning. Ytor där sådana åtgärder genomförts stängslas för att förhindra viltbete.
- För att gynna biologisk mångfald kan även andra biotopförbättrande åtgärder, t.ex. tillskapande av död ved, utföras.
- Om brand uppstår skall brandbekämpning ske med så skonsamma metoder som möjligt.

Skötselområde 2: Dikespåverkad sumpskog

Skogen närmast diket är tydligt dikespåverkad. Utanför de mest påverkade partierna finns dock sumpskog med mer naturlig vegetation. I skötselområdets sydöstra del finns ett alkärr med bl.a. rankstarr (*Carex elongata*). Genom förbudet att rensa diket ökar markfuktigheten och skogen kan utvecklas mot sumpskog.

Bevarandemål

- Mark- och luftfuktigheten ska öka.
- Arealen sumpskog ska öka

Skötselåtgärder

- Dikessystemet lämnas att växa igen genom att diken inte rensas.
- Skogen och alkärret lämnas för fri utveckling.

Skötselområde 3: Hydrologiskt intakta kärr

I norra delen av naturreservatet ingår två små fattigkärr. Kärren är bevuxna med björk, tall och klibbal. Bottenskiktet domineras av vitmossor (*Sphagnum* sp.).

Bevarandemål

- Kärren ska ha intakt hydrologi

Skötselåtgärder

- Fri utveckling

Friluftsliv

Området får nyttjas i den mån de naturgivna förutsättningarna tillåter det. Nyttjande får inte medföra slitage i sådan omfattning att syftet med reservatet motverkas. Parkeringsplats för besökare saknas.

Bevarandemål

- Reservatets gränser ska vara tydligt utmärkta i terrängen
- Minst två informationstavlor, med upplysning om gällande föreskrifter och information om naturvärden, ska finnas i anslutning till reservatet.
- Tillgängligheten för besökare ska underlättas.

Skötselåtgärder

- Reservatets gräns märks ut i terrängen.
- En mindre parkeringsplats (ca 225 m²) för reservatsbesökare anläggs mellan Kvarnbäcken och enskilda vägen till reservatet, i anslutning till korsningen mellan denna väg och allmänna vägen. Läget redovisas på skötselplane-kartan.
- Informationstavlor med upplysning om gällande föreskrifter och om reservatets naturvärden sätts upp vid platser markerade på skötselplane-kartan, bilaga 2:1.

4 Tillsyn och uppföljning

4.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Skötseln av naturreservatet ska ske på ett sådant sätt att önskat resultat uppnås till lägsta möjliga kostnad. Effekterna av utförda skötselinsatser måste därför alltid följas upp. Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder sker. Uppföljningen ska sedan ligga till grund för eventuell omprövning av föreskrifter och skötselplan.

4.2 Uppföljning av bevarandemål

Uppföljning av bevarandemålen ska ske genom standardiserade inventeringar. Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs regelbundet.

Parametrar som ska följas upp:

- Andelen lövträd fördelat per trädslag
- Andelen död ved
- Resultatet av genomförda naturvårdsåtgärder

4.3. Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för att tillsyn sker inom området.

5. Kostnader och finansiering

Alla i planen redovisade åtgärder bekostas av staten

6. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Skötsel- område	Tidpunkt	Prioritet
Frihuggning av grov asp	1	Inom 5 år	1
Frihuggning av asp	1	Vid behov	1
Lövföryngring gynnas	1	Inom 20 år	1
Gränsmarkering		Inom 1 år	1
Anlägga parkeringsplats		Inom 1 år	1
Informationstavlor		Inom 1 år	1
Uppföljning av utförda skötselåtgärder	Samtliga	Efter åtgärd	1
Uppföljning av bevarandemål	Samtliga	Minst vart 12:e år	1

Prioriteringsgrad: 1=Högsta prioritet, 2=Hög prioritet, 3=Lägre prioritet

7. Referenser

ArtDatabanken. *Artfaktablad*. ArtDatabankens hemsida www.artdata.slu.se

Gärdenfors U. *Rödlistade arter i Sverige 2005*. Artdatabanken, Uppsala.

Nitare J. 2000. *Signalarter – Indikatorer på skyddsvärd skog*. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.

Pettersson T. *Tååsen, 4 km O om Skultuna, Skultuna och Romfartuna socknar*. Inventeringsrapport till Länsstyrelsen (opubl.)

Bilaga

2.1 Skötselplanekarta

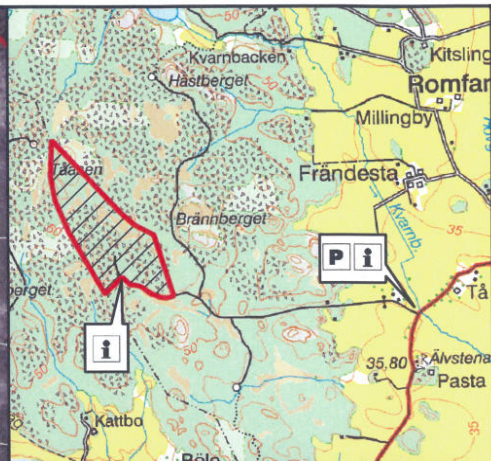
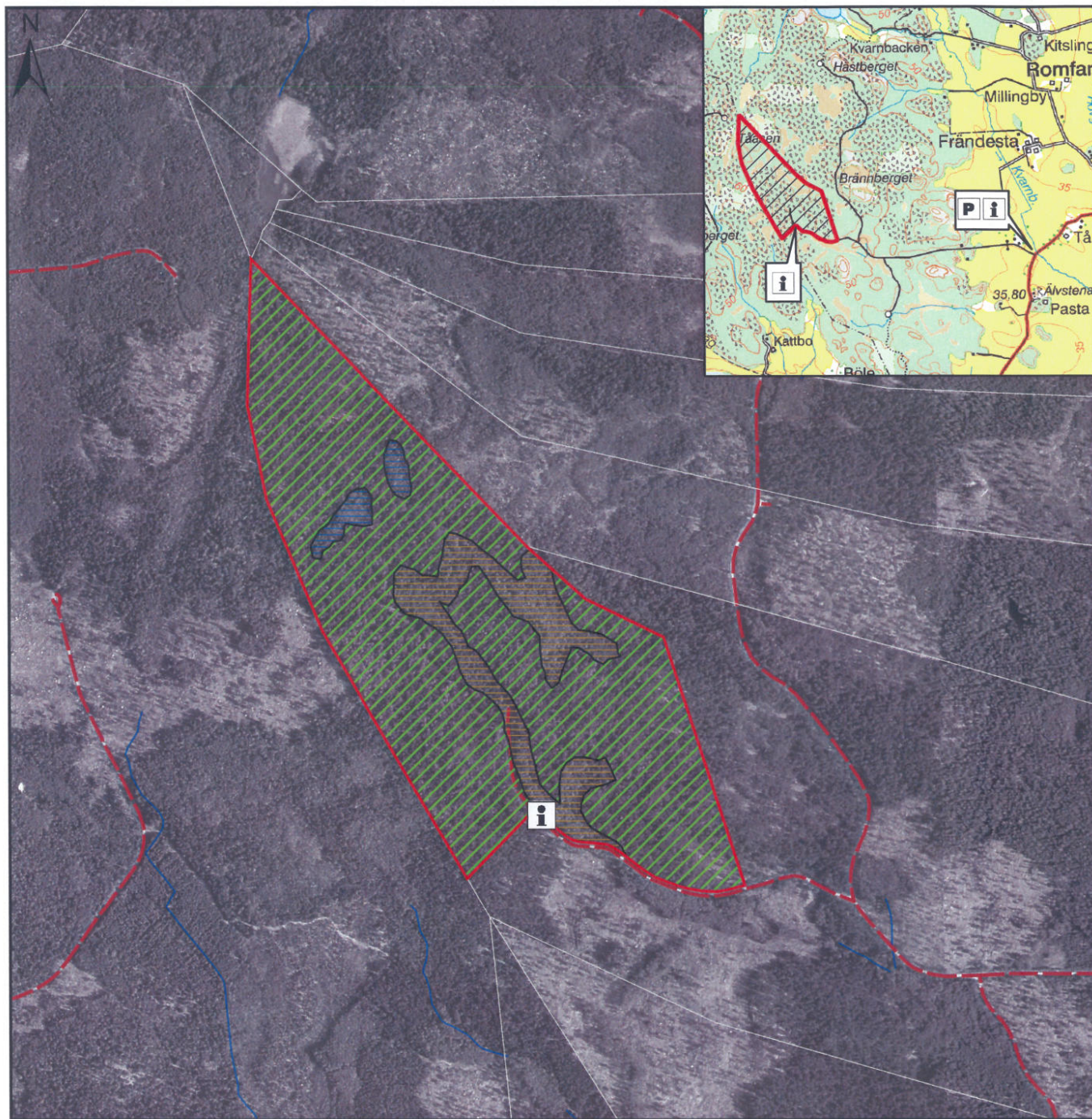

Länsstyrelsen
Västmanlands län

Skötselplanekarta

Bilaga 2:1

Tillhörande Länsstyrelsens
beslut om bildande av
naturreservatet Tååsen
Dnr 511-1161-06, 2009-08-07

Teckenförklaring

Skala: 1:10 000

- Informationstavla
- Parkering
- Skötselområde 1
- Skötselområde 2
- Skötselområde 3

